

Nemzetiségi Ifjúsági Díjasok

A Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány 2005 decemberében második alkalommal ítélte oda a 2003-ban alapított Nemzetiségi Ifjúsági Díjat. A tizenhárom magyarországi nemzeti és etnikai kisebbség tizenkilenc tehetséges és tevékeny fiatalja kapta meg az elismerő oklevelet és az azzal járó százezer forintot a decemberi hivatalos díjátadó ünnepségen. Sorozatunkban a kitüntetettek beszélnek eddigi eredményeikről, a kisebbséghez való kötődésükről és céljaikról.

Erdi Krisztián (24 éves) – Pécs

Mórról származom, de a munka és a tanulás is Pécshez köt, a legtöbb időt itt töltöm. A Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara német nemzetiségi és kommunikáció szakos hallgatója vagyok. 1999 óta külsős, 2005 júniusától állandó munkatársa vagyok a Magyar Rádió Rt.-nek, a Pécsi Stúdió Német Szerkesztőségében dolgozom.

Amikor valaki kitüntetést kap, azt szokták mondani, hogy hosszú évek kitartó munkáját ismerték el a kitüntetéssel. Ezzel a díjjal szerintem nem ez a helyzet. Ilyen életkorban nem azért dolgozik az ember, hogy esetleg elismerjék, illetve nem annyira tudatosan építi életútját. A díjat jelzésnek tekintem, ami igazolja, hogy jó ösvényen indultam el. Nem a múltbéli dolgokra tekintettem vissza a kitüntetés átvételekor, hanem inkább a jövőbeli célok váltak világossá.

Édesanyám a Fejér megyei Mórton született, német nemzetiségi családban, édesapám pedig pécsi származású, szintén magyarországi német szülők gyermeke.

Lakóhelyemen, Mórton jelentős német kisebbség él

Gyermekkoromban sajnos nem sajátítottam el a nyelvjárást. Egyrészt azért, mert a baranyai dialektusok különböznek a móritól, másrészt mivel a szüleim velem inkább magyarul és irodalmi német nyelven beszéltek. Erősen kötődöm a német nyelvhez. Lakóhelyemen, Mórton, is jelentős német kisebbség él. Igaz, az asszimiláció eléggé előrehaladott, de a magyarországi német kultúrával, szokásokkal szoros kapcsolatba kerültem a családomban. Az ember persze ezt teljesen természetesen éli meg és csak akkor szembesül az identitásával, ha másik környezetbe kerül.

A gimnáziumi évek alatt alakult ki identitásom

Az általános iskolai tanulmányaimat a móri Petőfi Sándor Általános Iskola nemzetiségi, kétnyelvű tagozatán végeztem. Már a nyolcadik osztályban világossá vált számomra, hogy továbbra is a német nyelvet kell tanulnom, ismereteimet el kell mélyítenem. Nagyszüleim Pécsen éltek, a gyermekkori nyaralások miatt a baranyai város közel állt hozzám. Gimnáziumba a Valéria Koch Középiskolába jártam (akkoriban: Magyar-Német Nyelvű Iskolaközpont). A gimnáziumi évek során szilárdul meg az emberben az a tudat, hogy hová tartozik, és hogy minek vallja magát. Többek között ezért is választottam az egyetemen a német nemzetiségi szakot. Mivel már a gimnázium alatt dolgoztam a Pécsi Rádióban, a kommunikáció szakot ezért vettem fel a német mellé.

A média a nyelvmegőrzés fontos eszköze

Kötődésem a német nemzetiséghez kétélű. A munkám során, a rádióban van egy hivatalosabb, távol-ságtartóbb, a tanulmányaim által egy kicsit szemléltőbb kötődés. Másrészt pedig – mivel magyarországi németnek vallom magam – a belsőmben is mélyen kötődök a nyelvhez, a kultúrához.

Korábban sok mindennel foglalkoztam, ami a magyarországi németekhez köthető. Táncoltam tánccsoportban, tagja voltam a Magyarországi Ifjú Németek Közösségének, tanulmányi versenyekre jártam. A gimnáziumban ismerkedtem meg a rádióval, majd a német nyelvű ifjúsági műsorban dolgoztam. Tevékenységem az egyetem alatt a rádióra koncentrált. Egyre aktívabban vettem részt a szerkesztőségi munkában, számos képzésen vettem részt. Legnagyobb sikernek azt tekintem, hogy júniusban állandó munkatársa lettem a Magyar Rádiónak.

A médiát, a rádiót fontosnak tartom a német nyelv ápolása, a magyarországi német kultúra megőrzése szempontjából. A riporter, műsorvezető nem csak beszámol eseményekről, dokumentálja azokat, hanem az emberek otthonába viszi az információt. Azon a nyelven szólal meg, s olyan zenéket játszik, amellyel esetleg belophatja magát a hallgatók szívébe.

Nem tudatosan alakult ki bennem a kisebbségi munka

Szeretem riporterri munkámat, mert kreativitást igényel. Az ember számos helyre eljut, sok mindennel és sok mindenkivel megismerkedik. A legnagyobb örömet, vagy inkább ösztönzést az adja, ha az ember ta-

lálkozik egy hallgatóval, esetleg beszél vele telefonon és látja a szemében, hallja a hangjában, hogy egy zenei kívánság teljesítésével, egy kedvére való témáról szóló riporttal, esetleg a nyelvvel, örömet szerzett neki, megszépítette a pillanatot, értő fülekre talált.

Az én esetemben a kisebbségi munka nem tudatosan alakult ki, így nem mondható teljes mértékben önkéntesnek sem. Hajlamos az ember természetesen tekinteni ezt a dolgot. A pécsi rádióhoz részben egy véletlen folytán kerültem. Nagyon ritkán merült fel bennem a kérdés, hogy miért is csinálom ezt. Amikor elvállaltam az állandó munkatársi pozíciót, a döntés mögött nem kizárólag racionális döntés állt, inkább egy belső késztetés.

Tavasszal kívánom befejezni egyetemi tanulmányaimat, s a közelebbi jövőben mindenképpen a rádiónál kívánok maradni. A médiumok közül a rádió áll hozzám a legközelebb.

Jurkovic Mária (29 éves) – Piliscsév

A Komárom-Esztergom megyei Piliscséven lakom, ahol az idősebb nemzedék még aktív hordozója az itt 1699-1711-ig telepített szlovák családok kultúrájának. Az itteni általános iskola felső tagozatán tanítok szlovák nyelvet és szlovák irodalmat. Ezen kívül az ötödikesek osztályfőnöke vagyok.

Meglepetésként ért, hogy az idén én is azok között az emberek között lehettem, akik kitüntetés kaptak. Azt gondoltam, hogy csak azok az emberek kapnak ilyen jellegű díjakat, akik már huzamosabb ideje a pályán vannak.

Már ütköztem falakba a nemzetiségi oktatás miatt

Nagy örömmel tölt el és rengeteg megvalósítható tervet jelent a kitüntetés. Igaz, még fiatalnak számítok a pályán, de már volt alkalmam falakba ütközni: van-e értelme és jövője a nemzetiségi oktatásnak? Most ezt egyszeriben elfeledtem és a válaszom: igen, bár – ha őszinte akarok lenni – ezt a díj nélkül is így éreztem volna. Most, hogy nemrég hazakerültem a helyi általános iskolába, és a diákjaimat próbálom meggyőzni a szlovák nyelv és őseink kultúrája megőrzésének fontosságáról, érnek kellemes meglepetések.

Az igazi siker: kényszer nélküli, felszabadult nyelvtanulás

Első közös szlovák karácsonyi műsorunkra készültem. Kiválasztottam a dalokat, amelyek közé modern feldolgozásokat is becsempészttem. Őszinte lelkesedést és érdeklődést láttam a szemükben, amikor meghallgatták az új szerzeményeket. A dalokat első hallás után dúdolták és – nem túlzok – körülbelül két nap alatt megtanulták. Ha egy olvasmányunk tartalmazza a „Čo sa stalo?” (Mi történt?) kérdést, a mai napig eléneklik a dalt. Számomra ez jelenti a sikert: kényszer nélkül, felszabadultan, szívből és örömmel fogadják be a szlovák nyelvet. E „rátalálásnak” egy piciny része tőlem fakad. . .

Mire vagyok büszke? Amikor azt hallok a folyosón: de jó, szlovák óránk lesz! A tanulók örömmel jelentkeznek a szlovák versenyekre, dicsőséget szerezve nemcsak maguknak és iskolájuknak, hanem a nemzetiségi nyelvnek is.

A szülői házban megtanultam a helyi dialektust is

Kapcsolatom a szlovák nyelvvel már kiskoromban kezdődött. Szüleim példája klasszikusnak mondható: a gondos szülő nem akarja, hogy csemetéje megtudja, miről folyik éppen a felnőtt kupaktanács és ezért „titkos” nyelven szólal meg. Egy idő után aztán az apa vagy az anya rájön: gyermeke érti mindazt, amit a másik nyelven mondanak. Ősztönszerű nyelvtanulás mellett az általános iskolában is találkoztam a nyelvvel. Eredményesen szerepeltem a különböző szlovák versmondó-, illetve nyelvi és kommunikációs versenyeken. Nyelvtudásom rendhagyó volt, amit a szülői házban tanult helyi dialektus végig erősített.

Nem volt kérdés, hogyan folytassam tovább. A Budapesti Szlovák Tannyelvű Gimnáziumba iratkoztam be, s ott tökéletesíttem szlovák nyelvtudásomat. Az érettségim évében, 1994-ben hirdettek először szlovák nyelv- és irodalomból is országos középiskolai tanulmányi versenyt. Úgy döntöttünk, hogy próbára teszem magam, s harmadik helyezést értem el. A szabályok szerint szlovákból ez felvétel nélküli bejutást biztosított a felsőoktatásba. Az Eötvös Loránd Tudományegyetemet választottam, ahol 1999-ben szereztem meg a diplomámat.

Cikkek sora a piliscsévi nemzetiségi életről

Egyetemi éveim alatt érdeklődésem felélénkült a falum iránt. Részt vettem az akkor még csak formálódó „Falukarácsony” nemzetiségi arculatának kialakításában és a szintén szerveződő falutév- és képűjság munkálataiban. Segítségemmel kis riportfilm készült szlovák nyelven, cikket írtam a jeles napok és egyéb ünnepek szokásairól. Diplomamunkám már szervesen kapcsolódott a nemzetiségi kultúrához: „Az emberi élet fordulópontjaihoz (születéshez, esküvőhöz, halálhoz) kapcsolódó népszokások Piliscséven” címet viselte. 1999-ben részt vettem a „Csévi napok” kultúrprogramjának lebonyolításában. Az esemény tiszteletére szervezett kétnapos szimpóziumon életem első előadásával szerepeltem (Halottas szokások Piliscséven). Gyűjtéseim és előadásom tartalma a „300 év a Pilisben” című tanulmány-

kötetben szlovák nyelven olvasható. A szlovák nemzeti kultúra felkeltette érdeklődésem, ezért a 2001/2002-es tanévtől az ELTE Irodalomtudományi Doktori Iskolájának szlavisztika hallgatója vagyok. Második közreadott tanulmányom 2002-ben jelent meg a Magyarországi Szlovákok Néprajza című sorozat 18. kötetében. Ez a csévi lakodalmas szokásokat eleveníti fel.

Folyamatos kapcsolatot tartok a helyi Szlovák Önkormányzattal, a falu lakóival, hiszen rendszeresen végzek néprajzi jellegű gyűjtést, szerkesztem a „Čívka beseda” című helyi lap szlovák nyelvű részét, s országos általános iskolai szlovák nyelvű népismereti versenyeket is szervezek.

Cél a kisebbségi önkormányzatba kerülés

Célkitűzéseim között szerepel, hogy hivatalosan is bekerüljek a helyi Szlovák Önkormányzatba. Nemcsak ősünk nyelvének tiszteletben tartására és annak megismerésére, hanem annak előnyeire is szeretném felhívni a figyelmet. Céлом, hogy minél több érdeklődőt tudjak szlovák nyelvvizsgára felkészíteni. A kulturális gyűjtéseket is folytatni akarom. Tervezett közös könyvünk (a Pilisi olvasókönyv – olvasókönyv a pilisi falvak múltjáról, jelenéről, életéről és szokásairól) mielőbbi megjelenítése is fontos ügy a számomra.

Szeretnék mindenkinek köszönetet mondani, aki támogatta a kitüntetésre való felterjesztésemet. Bízom benne, hogy további munkám is bizonyítani fogja: valóban megérdemelten kaptam a díjat.

Vélin Veszna (30 éves) Pécs

1975-ben születtem Baján, de Hercegszántón éltem, egészen tizennégy éves koromig. Ott végeztem el az általános iskolát, amely akkoriban még szerbhorvát tanítási nyelvű iskola volt. Hercegszántó kis falu a szerb-magyar határnál, ahol több nemzetiség él békében egymás mellett: magyarok, horvátok (sokácok), szerbek valamint néhány német, szlovák és roma család. Hercegszántóra a XVII. században, a Boszniából a török elől menekülő horvátok – a mostani sokácok ősai – telepedtek le.

Az általános iskola befejezése után kerültem el a fa-

luból. Pécsre jöttem, ahol most is élek és dolgozom. Itt végeztem el a Miroslav Kleža Horvát Gimnáziumot, majd a Janus Pannonius (ma: Pécsi) Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán diplomáztam horvát nyelv és irodalom tanári szakon. A főiskola elvégzése után munkát kaptam a volt iskolámban (Miroslav Kleža Horvát Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Diákotthon). Az alsó tagozaton általános, napközis nevelőtanárként dolgozom. Munka mellett jártam a szekszárdi Illyés Gyula Tanítóképző Főiskolára, ahol tanítói oklevelet szereztem. Így lettem aztán tanító néni az iskolánkban. A tavalyi negyedikeseim „kirepülése” után most újra elsőseim vannak.

Ez a kitüntetés számomra az elmúlt tizenöt év munkájának elismerését jelenti. Azt, hogy a nemzetiségeimen belül sokan ismernek, tudják és elismerik, amit csinálok. Talán kedvelnek is.

A szülők értik, a gyerekek már nem

Szeretem a hivatásomat, bár nehézségeit évről évre észlelem. Az iskolában töltött kilenc évem alatt azt tapasztaltam, hogy sajnos egyre kevesebb diák hozza a családi házból magával a horvát nyelv ismeretét, így idegen nyelvként kell megtanulnia. A nagyszülők még beszélnek, a szülők értik, a mai gyerekek pedig már nem értik és nem is beszélnek ősük nyelvét.

Bevallom, nekem szerencsém volt: édesapám révén magyarországi horvát származású vagyok, de édesanyám is ugyanolyan jól beszél horvátul. Apai nagymamám velünk élt haláláig, így a horvát nyelv a mindennapi kommunikációnk része volt. Szerencsém volt abban is, hogy jó helyre születtem: az utcánkban is főleg horvát származásúak éltek, élnek, talán egy-két család volt csak magyar. A néphagyományok, a népművészet iránti vonzódásomat, szeretetemet innen örököltem.

Táncosok jöttek, mentek

Másodikos gimnazista voltam, amikor Pécssett a TANAC Néptáncgyűttesbe kerültem. Ez az együttes jelölt a Nemzetiségi Ifjúsági Díjra. Emlékszem, a velük tett első utam Szardínia szigetére vezetett. Ahogy teltek az évek, táncosok jöttek, mentek. Nekem meg az első táncpróbám óta lassan tizenöt évem telt el, s azóta folyamatosan a TANAC-nál táncolok. Az együttes nagyon sok helyen járt (többek között Horvát-, Görög- és Olaszországban, Ausztriában s az Egyesült Államokban is megfordult), egymás után ötször nyerte el a kiváló minősítést. Az évek során egyre jobban bekapcsolódtam a gyűjtőmunkába, a tánctanításba, a gyermekcsoportok és táncházak vezetésébe. Két volt együttes-taggal megalapítottuk a TANAC-triót és zenészeink kíséretében fel is léptünk. Ezek mellett még a pécsi „A Šenoa” Horvát Asszonykórusban is énekelek, de néha a siklói „Semarkušé” asszonykórusral is fellépek.

Elnyertem a tanítványaim bizalmát

A munkámban arra vagyok a legbüszkébb, hogy a tanítványaim soha nem mennek el mellettem szó nél-

kül, szívesen megosztják velem legapróbb dolgaikat is. Még nagyobb örömmel tölt el, hogy osztályomban az elsősőkön kívül gyakran megfordulnak a felsősök és gimnazisták is. Ezekért az apró örömekért érdemes tanítónak lenni.

A jövőben azt szeretném folytatni, amit eddig tettem: tanítani, táncolni, énekelni. Átadni ezeket az elfeledett értékeket, s majdan kialakítani egy boldog családi fészket.

Varga Zsanett, (25 éves), Budapest:

1980-ban születtem Esztergomban, de már Budapest XIII. kerületében nőttem fel és máig itt élek. A Magyarországi Bolgárok Egyesülete ajánlott az Ifjúsági Díjra, mert számíthatnak rám, részt veszek a programokon, a közösségi életben. Mellesleg, ezt a díjat még sokan mások is megérdemelték volna a kolónián belül, és remélem az elkövetkező években sorra is kerülnek!

Nagyon jó érzés volt, hogy rám gondoltak, ez elismerése eddigi munkámnak, a tánc, a kultúraápolás, az önkormányzati és az ifjúsági szervezőmunka területén.

Édesanyám bolgár származású, már az anyatejjel magamba szívtam a bolgár kultúrát. Otthon bolgáru

beszéltünk-beszélünk, bolgár zenét hallgatunk, és a bolgár ünnepeket, hagyományainkat is mindig megtartjuk. A Bajza utcai Bolgár nemzetiségi általános iskolába jártam.

Középiskolás koromban a Jantra Néptáncgyűttes alapító tagja lettem

Most is ott táncolok. Sok díjat nyertünk az együttessel, jártunk többek között Bulgáriában, Görögországban, Olaszországban, Szlovákiában, Magyarországot pedig szinte teljesen bejártuk. 1997-ben alapítója voltam a Bolgár Ifjúsági Egyesületnek. Az évek során sok ifjúsági tábor szerveztünk például Fertődön, de a bulgáriai Rávdába is eljutottak csoportjaink.

A középiskolás tanulmányok után az ELTE-re kerültem, ahol a bolgár nyelv és irodalom szakot végeztem el. Sok pluszt adott az egyetem, főleg a bolgár irodalom terén.

Minden nyáron kiutazunk Bulgáriába, és annyi időt töltünk ott, amennyit csak lehet. Meglátogatjuk rokonainkat, és ilyenkor hajnalokig beszélgetünk.

2002-ben kapcsolódtam be a kisebbségi önkormányzati munkába

Megalakítottuk a XIII. kerületben a Bolgár Kisebbségi Önkormányzatot, melynek elnökévé választottak. Évi programjaink között szerepelnek a táncházi estek, amelyekre ötven-hatvan érdeklődő jön el és a táncon kívül beszélgetünk, bolgár ételeket kóstolunk. Szintén jelentős esemény a kerület életében a minden évben, június elején megrendezésre kerülő Nemzetiségi Fesztivál, amelyen nekünk is van egy sátrunk, tánccsoportok lépnek fel és természetesen a bolgár konyha rejtelseibe is elkalauzoljuk az érdeklődőket.

Szeretném folytatni a korábbi munkát, a nyelv-, a kultúramegőrzés, a közösség összetartása területén. A kitüntetés ennek megerősítését is szolgálja benne. Jelenleg főállású anya vagyok, hét éves kislánnyal és két és fél éves kislánnyal, akiknek szintén továbbadom a bolgár kultúrát.

Karácsony Zoltán

Kedves Barátunk!

Köszönjük, hogy a Filantróp Társaság Barátság Egyesületének, mely a **Barátság** című folyóirat kiadója, juttatta személyi jövedelemadójának 1%-át: 80 015 Ft-ot. A pénzt a lap megjelentetésére fordítottuk. Kérjük, gondoljon ránk ismét, amikor 2005. évi személyi jövedelemadójának 1 százalékáról rendelkezik és kedvezményezettként a Filantróp Társaság Barátság Egyesülete adószámát:

18037511-1-43

tüntesse fel. Zárt borítékban, adóbevallásával együtt küldje meg az Adóhivatalnak.

Fontos, hogy Ön a borítékon megadja nevét, lakcímét és adóazonosító jelét is.

Köszönettel és tisztelettel:

Mayer Éva
elnök